

Informācija par Latvijas sadarbību ar Āfrikas kontinenta valstīm

- Āfrikas kontinenta valstis ieņem aizvien nozīmīgāku vietu uz globālās skatuves ne tikai politiski, bet arī ekonomiski. Lai arī kontinents saskaras ar nopietniem drošības un attīstības izaicinājumiem, tas vienlaikus turpina strauju ekonomisko izaugsmi. Āfrika ir arī “jaunākais” kontinents pasaulē, kurā 60 % iedzīvotāju ir vecumā līdz 25 gadiem.
- Drošības izaicinājumi Āfrikas valstīs atstāj tiešu iespaidu uz drošību un labklājību Eiropas Savienībā, tādēļ sadarbība ar kontinenta valstīm ir viens no prioritārajiem ES ārpolitikas virzieniem. Tāpat arī starptautiskās sabiedrības reakcija uz Krievijas agresijas karu Ukrainā ir pierādījusi Āfrikas valstu augošo globālo nozīmi.
- Arī Latvijai ir būtiski veidot ciešāku politisko dialogu ar Āfrikas valstīm. Aktuālajos ģeopolitiskajos apstākļos ir īpaši būtiski radīt jaunas iespējas mūsu uzņēmējiem. 2023. gadā saskaņā ar CSP datiem reģistrēts eksports uz 48 Āfrikas valstīm (620 milj. eiro apmērā), bet imports no 41 Āfrikas valsts (48 milj. eiro apmērā), kas pierāda pieaugošo Latvijas uzņēmēju interesi par kontinenta valstīm.
- Pieaug kontakti starp Latvijas un Āfrikas valstu iedzīvotājiem. Latvijas iedzīvotāji aizvien biežāk ceļo uz galamērķiem kontinentā. Pieaug arī kontakti starp Latvijas un Āfrikas valstu akadēmiskajām iestādēm. 2023./2024. akadēmiskajā gadā Latvijas augstskolās studē 354 studenti no Āfrikas valstīm. 2023. gada konkursā apstiprināta starptautiskā studentu un personāla mobilitātes sadarbība ar Dienvidāfrikas Republikas, Kaboverdes, Kenijas, Lesoto, Ganas, Namībijas, Nigērijas, Zambijas un Zimbabves augstskolām caur ES programmu Erasmus+.
- Latvijai ir nodibinātas diplomātiskās attiecības ar visām kontinenta valstīm. Pašlaik Latvijas intereses Āfrikas valstīs pārstāv Latvijas vēstniecība Ēģiptē, nerezidējošie vēstnieki Dienvidāfrikā un Tunisijā, kā arī goda konsuli Tunisijā, Marokā un Ganā. To primārie uzdevumi saistās ar atbalsta sniegšanu Latvijas uzņēmējiem, kā arī krīzes situācijās nonākušajiem Latvijas valstspiederīgajiem.
- Latvija pēdējo gadu laikā izvērsusi aktīvus divpusējos kontaktus ar partneriem Āfrikas kontinentā gan dažādos starptautiskos forumos, gan vizītēs, ne tikai uzklusot Āfrikas partneru vajadzības, bet arī iepazīstinot ar Latvijas pozīciju par Krievijas karu Ukrainā un tā globālajām sekām. 2022. un 2023. gadā noturētas politiskās konsultācijas ar vairāk kā desmit Āfrikas valstīm. 2023. gadā notika Gvinejas-Bisavas ārlietu ministres vizīte Latvijā, Latvijas ārlietu ministra vizīte Ganā un Beninā, kā arī Ārlietu ministrijas parlamentārā sekretāra vizīte Tunisijā. 2024. gada pirmajā pusē noturētas politiskās konsultācijas Marokā, Kotdivuārā un Mauritānijā, kā arī Latviju oficiālā vizītē apmeklējis Zimbabves parlamenta priekšsēdētājs.
- Izveidotie kontakti un nepastarpinātās zināšanas Āfrikas kontinenta izaicinājumu jautājumos būs īpaši noderīgas, ja Latvija 2025. g. tiks ievēlēta ANO Drošības padomē. Arī līdz šim Latvija ir atbalstījusi ANO pūliņus stiprināt Āfrikas valstu drošību un sabiedrību noturību pret izaicinājumiem, t.sk. līdzdarbojoties ANO Miera veidošanas komisijā un palīdzot to līdzfinansēt. Tādējādi esam veicinājuši valstu noturību, dalījušies pieredzē labas pārvaldības, medijpratības, izglītības un digitālo prasmju, kā arī sieviešu un jauniešu iekļaujošas līdzdalības veicināšanā un stiprināšanā.

- Latvija ir sniegusi ieguldījumu arī atbalstā konfliktu risināšanai un miera un drošības veicināšanai Āfrikas kontinentā, piedaloties tādās misijās kā ES jūras operācijā pie Somālijas krastiem *ATALANTA* (2011-2019); ES militārajā apmācību misijā *EUTM Mali* (2013-2022); ANO stabilizācijas operācijā Mali *MINUSMA* (2016-2022); ES militārajā misijā Centrālāfrikā *EUFOR RCA* (2014. gada jūnijs-decembris); ES Jūras drošības operācijā Vidusjūrā *EUNAVFOR MED Irini* pie Lībijas krastiem (2020-pašlaik). Latvija piedalījusies arī jūras operācijā *EUNAVFOR MED SOPHIA* (2015-2020), kuras uzdevumus 2020. gadā daļēji pārņēma *EUNAVFOR MED Irini*. Dalība šajās misijās un operācijās ir stratēģisks līdzeklis, kā sekmēt globālu mieru pasaulē un nacionālo drošību savai valstij.
- Tāpat sniegts ieguldījums attīstības sadarbībā, Āfrikai kļūstot par vienu no prioritārajiem reģioniem saskaņā ar Latvijas Attīstības sadarbības politikas pamatnostādņiem 2021.-2027. gadam. 2022.-2023. gadā ar Ārlietu ministrijas atbalstu īstenots attīstības sadarbības projekts Namībijā un Zambijā, 2023.-2024. gadā īstenoti projekti Dienvidāfrikā, Kamerūnā, Namībijā, Zambijā un Zimbabvē. Projektu iesniedzēju interese par kontinentu ar katru gadu pieaug, iezīmējot iespējas ilgtermiņa partnerībām. 2024.-2025. gadā plānots īstenot projektus Ēģiptē, Ruandā, Namībijā, Etiopijā un Ganā. Attīstības sadarbība ir būtiska ne tikai mūsu valsts atpazīstamībai plašajā pasaulē, bet tas ir arī sabiedrības iesaistes instruments, kas stiprina Latvijas organizāciju ekspertīzi un jaunu ekonomisko iespēju radīšanu.
- Ņemot vērā Latvijas uzņēmēju sasniegumus un Latvijas pakalpojumu kvalitāti, īpaši pievēršam uzmanību digitalizācijai kā attīstības veicinātājam. Vācijas prezidentūras ES laikā 2021. gada beigās tika izveidota “Africa-Europe D4D Hub” platforma, nostiprinot partnerību starp Āfrikas un ES valstīm digitalizācijas jomā. Latvija ir pilnvērtīga platformas dalībvalsts kopš 2023. gada decembra, meklējot iespējas abpusēji izdevīgu kontaktu dibināšanai ar Āfrikas valstīm šajā jomā. IT jomas uzņēmumi no Latvijas arvien lielākā mērā uzsāk darbu Āfrikas tirgū.
- Palielinot savu atpazīstamību kā uzticams partneris neatliekamu vajadzību risināšanā, Covid-19 pandēmijas laikā Latvija ziedoja vakcīnas vairākām Āfrikas valstīm, bet 2023. gada septembrī sniedza atbalstu Marokai un Lībijai traģiskas zemestrīces un plūdu seku novēršanai. Latvija iespēju robežās turpinās solidarizēties ar partneriem kontinentā ne tikai vārdos, bet arī darbos.